

CLD

Overgangsnormen en vakbeschrijvingen

In het document hieronder vindt u informatie over de vakken die we aanbieden op de Hof van Delft, en over de overgangsnormen.

De beschrijvingen van de vakken hebben twee doelen.

Als de leraren elk jaar gezamenlijk naar de beschrijvingen kijken, hebben ze meteen een aanleiding om te praten over de kern van hun werk: het lesgeven in hun vak. Dat bevordert *doelgericht* onderwijs. Het geeft ook de gelegenheid om het aanbod geleidelijk verder te ontwikkelen.

De tweede reden: Al vanaf eind klas 2 moeten leerlingen keuzes maken voor vakken. Daarbij is het goed als zij en hun ouders een *correct beeld* hebben wat een vak inhoudt.

Daarnaast vindt u de overgangsnormen. Ook deze zijn van belang, bijvoorbeeld bij het bepalen van keuzemogelijkheden. Kan een leerling aan het einde van klas 1 naar 2havo? Wat zijn de minimumeisen voor bepaalde pakketten?

Maart 2020

Nederlands

Nederlands is de basis voor alle andere vakken. Het is voor iedereen belangrijk om te kunnen lezen, schrijven, spreken en luisteren. Het is daarom dus ook geen keuzevak.

Methode

We gebruiken hiervoor de methode Nieuw Nederlands. Naast het lesboek kan gebruik gemaakt worden van het digitale lesmateriaal. In het lesboek komen verschillende onderdelen aan bod:

- Lezen: We lezen verschillende soorten teksten, zoals krantenartikelen, interviews, columns etc. Bij deze teksten staan opdrachten om de teksten beter te begrijpen.
- Schrijven: We leren verschillende soorten teksten schrijven, rekening houdend met verschillende doelgroepen en schrijfdoelen. Belangrijk is hierbij dat je goede zinnen leert maken (formuleren) en zonder grammatica en/of spelfouten schrijft.
- Woordenschat: Elk jaar leren we nieuwe woorden en uitdrukkingen.
- Fictie: We lezen vier boeken per jaar en maken hierbij een verwerkingsopdracht. We gaan ook aan de slag met poëzie.
- Spreekvaardigheid: We oefenen spreekvaardigheid door middel van spreekbeurten, boekenbeurten, presentaties en debatteren.

Naast het materiaal uit het lesboek maken wij gebruik van eigen materiaal.

Toetsing

In klas 1 t/m 3 worden per periode de volgende onderdelen afgenomen:

- 2 à 3 so's (tellen 1 keer mee)
- 1 boekopdracht (telt 2 keer mee in klas 2 en 3)
- 1 hoofdstuk repetitie (telt 3 keer mee)
- 1 schrijfopdracht (telt 1 keer mee)

PTA-programma: In klas 3 werken we naast de bovenstaande zaken ook aan diverse samenwerkingsopdrachten, waaronder een krant. In klas 4 sluiten de leerlingen alleen of in een tweetal hun fictieprogramma af. Ook solliciteren komt aan bod; alle leerlingen schrijven een brief en voeren een gesprek.

Frans

Waarom leren onze leerlingen Frans?

In de wereld van vandaag volstaat het niet om slechts een vreemde taal aan te leren. Een leerling die meerdere talen spreekt vergroot daarmee zijn kansen op de arbeidsmarkt in zijn eigen land en op internationaal niveau. Een andere taal leren betekent jezelf verrijken en je open stellen voor andere gezichtspunten zowel op persoonlijk als op professioneel vlak.

Veel Nederlanders vertrekken ieder jaar naar Frankrijk voor hun vakantie. Het is handig om dan een beetje Frans te kunnen spreken. Dat is niet natuurlijk het enige waarom het belangrijk is om kennis te nemen van de Franse taal. Het Frans is de enige taal die samen met het Engels wereldwijd, op alle continenten, wordt gesproken. Meer dan 200 miljoen mensen verdeeld over vijf werelddelen, drukken zich uit in het Frans. Frans is een belangrijke taal voor internationaal verkeer. Deze taal is ook de meest aangeleerde vreemde taal na het Engels en komt op de negende plaats van de meest gesproken talen ter wereld. Het is ook samen met het Engels de enige taal die je overal op de wereld kunt leren. 68 staten en regeringen zijn lid van de vereniging van francofone landen. Frankrijk heeft het grootste netwerk van culturele instellingen verspreid over de hele wereld waar Frans wordt gegeven aan meer dan 750.000 mensen.

Wij zijn van mening dat Frans een troef is voor je carrière. Frans en Engels spreken betekent dat je deuren opent om werk te vinden in een van de vele Franse en Franstalige multinationals in verschillende sectoren (distributie, ICT, toerisme, auto-industrie, zorg, tapijthandel, luchtvaart,..). Als vijfde economische grootmacht is Frankrijk aantrekkelijk voor ondernemers, onderzoekers en de beste buitenlandse studenten. De Verenigde Staten drijven handel met voornamelijk Franstalige landen. Jaarlijks lopen Nederlandse bedrijven miljarden mis omdat men de Franse taal niet beheerst. Bedrijven nemen dus graag mensen in dienst die dat wel kunnen ! Bovendien is Frans gewoon een prachtige taal om te leren, *n'est-ce pas?*

Methode

De methode waarmee we het vak ondersteunen is Grandes Lignes. De methode bestaat uit een tekstboek en twee werkboeken. Ieder hoofdstuk heeft een thema (bijv. vakantie, school, eten & drinken, vrije tijd etc.) en speelt zich af in steeds een ander deel van Frankrijk waardoor er ook aandacht is voor de Franse cultuur. Naast de noodzakelijke grammatica-onderdelen horen er bij ieder hoofdstuk vocabulaire en gesprekszinnnetjes die aansluiten bij het thema. Met behulp van deze zinnnetjes zijn de leerlingen al snel in staat tot het voeren van een klein gesprek of het houden van een interview.

Grandes Lignes is voor de leerlingen ook digitaal beschikbaar via Magister. Hier kunnen zij extra oefenen met het vocabulaire, de grammatica en de zinnen.

Daarnaast houden de leerlingen in klas 1 halverwege het jaar een kleine presentatie over zichzelf, hun hobbies, familie etc. We werken uiteindelijk toe naar een grotere presentatie in klas 3.

De leesteksten van ieder hoofdstuk worden langer in de loop van het jaar, evenals de luisteroefeningen. Schrijfvaardigheid wordt geoefend door het schrijven van kleine tekstjes over onderwerpen die dicht bij de leerlingen liggen: je familie, leefomgeving, hobbies, je eigen kamer etc. en ook het invullen van formulieren komt aan de orde. Langzaam werken we toe naar het schrijven van een persoonlijke en een zakelijke brief in klas 3 en 4.

Verder maken wij in de lessen regelmatig gebruik van Franse muziek, spelletjes en andere activiteiten om ook op een manier te kunnen leren die losstaat van het boek.

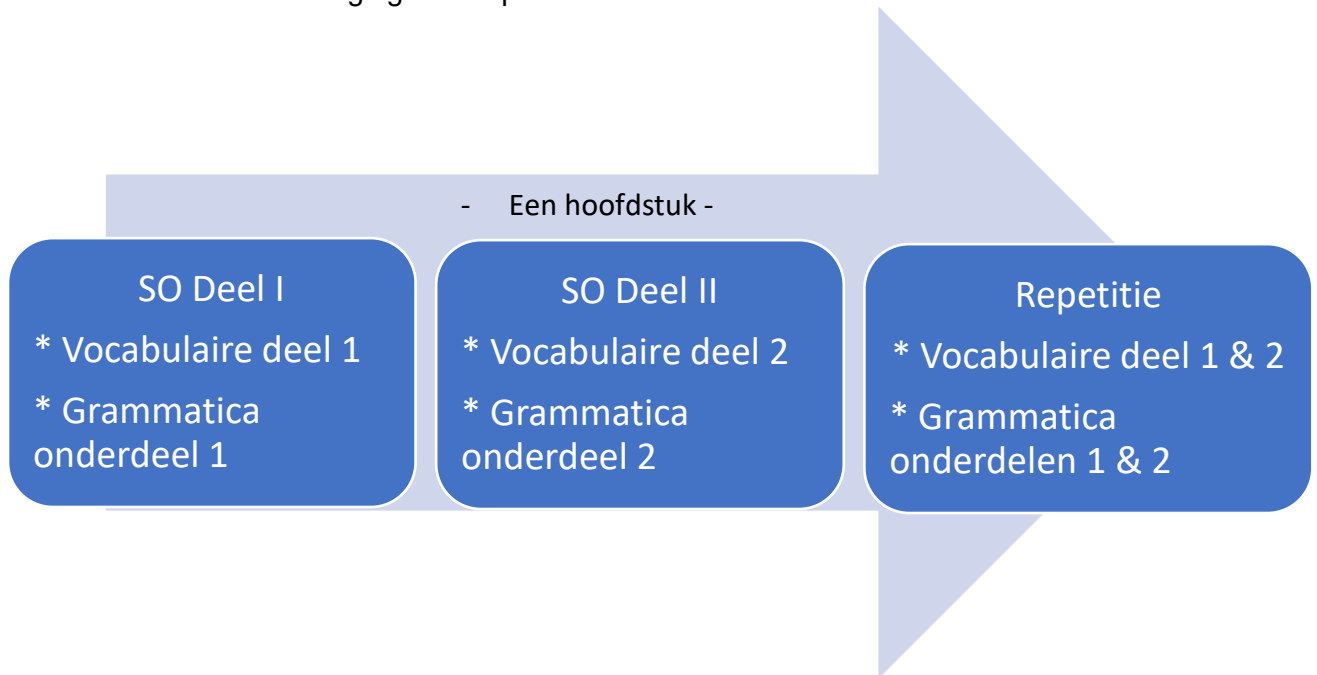
Daarnaast ontvangen de leerlingen materialen die door de docenten zijn ontwikkeld. De sectie Frans hecht veel belang aan spreekvaardigheid. Zo zijn er in klas 2 verschillende projecten waarbij de leerlingen aan de hand van een onderwerp, bijv. 'restaurant', zelf aan de slag gaan met het ontwerpen van in dit geval een menukaart, het uitwerken en oefenen

van de gesprekken die nodig zijn om iets in een restaurant te bestellen en uiteindelijk het opnemen van een filmpje waarin al het geleerde in praktijk gebracht wordt. Spreekvaardigheid wordt uiteindelijk in klas 4 afgesloten met een Frans gesprek van 15 min. tussen de leerling de docent.

In klas 3 en 4 gebruiken we ook Cito lees- en luisterteksten waarbij we toewerken naar het benodigde niveau voor het eindexamen. In klas 4 lezen we klassikaal een Frans boek.

Toetsing

Bij ieder hoofdstuk geven wij twee so's en een repetitie, waarbij de repetitie dan de stof van beide so's omvat met daarbij een leestekst met vragen. So's tellen 1 x mee en een repetitie telt 3 x mee. Daarnaast zijn er aparte lees- en luistertoetsen die 1 x meetellen en er kunnen diverse andere opdrachten gegeven worden die 1 x meetellen, zoals een kleine presentatie, het maken van een uitnodiging of een poster.

Duits

Methode

100 miljoen mensen spreken Duits als moedertaal. Duitsland is onze belangrijkste handelspartner. Veel Duitsers houden in Nederland hun vakantie en wij Nederlanders komen vaak bij onze oosterburen op bezoek. Dat onze leerlingen Duits krijgen is daarmee evident. De kennismaking met deze belangrijke taal vindt plaats aan de hand van de methode "TrabiTour".

De methode kent een tekst- en drie werkboeken. Het boek is opgedeeld in negen hoofdstukken. In ieder hoofdstuk wordt aan de hand van een centraal thema (eten, feesten, sport, winkelen, leefomgeving, dieren, etc.) geoefend met de nieuwe vreemde taal.

Elk hoofdstuk besteedt aandacht aan het vergaren van nieuwe woorden ('Wörterlisten') en het leren van gesprekszinnetjes ('Plauderecken'). Alle hoofdstukken bevatten teksten die, naarmate het jaar vordert, langer worden. Uiteraard wordt er, door middel van de 'Lernecken', aandacht besteedt aan de Duitse grammatica.

Aan de hand van kleine gesprekjes wordt in ieder hoofdstuk ook geoefend met spreek- en luistervaardigheid. In de derde klas worden de leerlingen op een bezoek aan een Duitse stad voorbereid. Daar nemen ze een interview met een Duits persoon af. Daarnaast worden er, in het kader van "Landeskunde", groepsopdrachten gemaakt. Daarnaast worden in klas 4 de leerlingen op een mondeling examen voorbereid.

Schrijfvaardigheid komt op verschillende manieren aan de orde, maar vooral ook bij het invullen van formulieren, in kleine e-mailtjes of blogs. In klas 3 en 4 leren de leerlingen persoonlijke en zakelijke brieven/e-mails te schrijven.

"Landeskunde" (kennis van land en volk) heeft een prominente rol in de methode en daarmee ook in de lessen. Het is namelijk erg interessant te weten hoe de mensen in Duitsland, Oostenrijk en Zwitserland van ons verschillen en waarin ze met Nederlanders overeenkomen. Hierbij behandelen we onderwerpen zoals het "Oktoberfest", "Weihnachten", de dag van de Duitse eenheid, de Berlijnse muur en Duitse muziek. Natuurlijk is het bezoek aan een Duitse stad voor de leerlingen het hoogtepunt.

Via Magister kunnen de leerlingen de digitale leeromgeving bij de methode gebruiken. Hier zijn extra oefeningen en ook een diagnostische toets te vinden, waardoor de leerlingen zich goed voor kunnen bereiden op hun schriftelijke en mondelinge overhoringen en de proefwerken.

In de tweede klas is Duits verplicht, aan het einde van leerjaar 2 kunnen de leerlingen Duits kiezen in hun pakket.

Buiten de methode gebruiken we leesboekjes, eigen kijk-/luistermateriaal en CITO luister en leestoetsen. Het streven is dat elk leerjaar kennis maakt met Duitse jeugdliteratuur. We lezen dan klassikaal een Duits jeugdboek.

Toetsvormen

Er vinden per hoofdstuk twee SO's en een repetitie plaats. Luister-, gespreks-, schrijf- en leesvaardigheid kunnen als toets meetellen. In de onderbouw tellen schriftelijke en mondelinge overhoringen 1x en proefwerken 3x mee voor het rapportcijfer. In de derde en vierde klas worden, door middel van grotere/langere toetsen, de vaardigheden apart getoetst.

De proefwerken maken we volgens het OBIT-principe (onthouden, begrijpen, integreren, toepassen).

Er zijn vier rapportperioden per leerjaar. De school werkt met een zogenoemd "voortschrijdend gemiddelde". Dat wil zeggen, dat in een bepaalde verhouding alle behaalde rapportcijfers blijven meetellen voor het vierde rapport dat vlak voor de zomervakantie wordt uitgereikt.

Engels

Leerlingen vragen zelden waarom ze het vak Engels moeten volgen. Dit geeft enigszins aan dat ze beseffen dat Engels in toenemende mate belangrijk is geworden als wereldtaal. Daarnaast bevat de Nederlandse taal steeds meer anglicismen en luistert en kijkt men veel naar Engelstalige muziek, televisie, en films. De huidige generatie gebruikt en komt veel in aanraking met Engels en daarom is het onze wens en ons streven leerlingen daar zo goed mogelijk op voor te bereiden bij het vak Engels.

In de eerste drie jaar werken we met de methode New Interface. Dit bestaat uit een tekstboek en twee werkboeken (A&B). In de vierde klas werken we met de Wasp-reporter, een Engels tijdschrift met teksten en opdrachten. In de methode is al veel aandacht voor de verschillende vaardigheden, maar daarnaast doen we nog meer. In de eerste klas lezen we bijvoorbeeld *The Fantastic Mr. Fox* van Roald Dahl, in de twee klas is dit *Kensuke's Kingdom* van Michael Morpurgo en een zelfgekozen boek. Wanneer ze dit gelezen hebben, presenteren ze hun boek aan de rest van de klas. De havoklas leest *Mathilda*. In de bovenbouw worden *The Boys from Brazil*, *Billy Elliot* en *The Picture of Dorian Gray* gelezen.

Luistervaardigheid, leesvaardigheid, schrijfvaardigheid en gespreksvaardigheid worden in de methode en met opdrachten daarnaast geoefend en ook getoetst. Zo zijn er al korte presentaties in de onderbouw en in de bovenbouw is er uiteindelijk het mondelinge examen. In klas 1 t/m 3 is er in het najaar een 'British Week', waarvoor leerlingen minimaal 10 uur Britse films/series moeten kijken. Ze maken daar een filmpje over en in de laatste week voor de kerstvakantie zijn er drie culturele lessen met daarin topografie, sport en een high tea. In het voorjaar is er met dezelfde opzet een American week.

Engels doet ook mee aan de projectweken water en vrijheid in de derde klas. Aan het einde van dat jaar kunnen de leerlingen kiezen om naar Londen te gaan tijdens de werkweek.

Naast de Engels lessen is er de mogelijkheid om Anglia te volgen. Anglia is een versterkt Engels programma, waar leerlingen jaarlijks certificaten voor kunnen halen. Daarnaast is er voor sommigen de mogelijkheid om in de bovenbouw Engels op havo-niveau te volgen en af te sluiten.

Toetsing

Onderbouw

Per hoofdstuk wordt er minimaal een SO en een repetitie afgenomen. Daarnaast worden er na elk hoofdstuk vaardigheden getoetst. Repetities tellen 3x mee en de rest allemaal 1x.

Bovenbouw

Vanaf de tweede helft van het derde jaar begint de PTA-periode. Naast het voortschrijdend gemiddelde worden de leerlingen getoetst op leesvaardigheid, schrijfvaardigheid, kijk- en luistervaardigheid en het lezen van boeken. Een overzicht van alle PTA-toetsen is te vinden in het PTA-reglement.

Aardrijkskunde

De sectie gebruikt de methode De Geo.

HET VAK VAN DE TOEKOMST

- Aardrijkskunde gaat over het nu en de toekomst.
- Aardrijkskunde gaat over de relatie mens en natuur op onze planeet, van wereldschaal tot bij je om de hoek.
- Aardrijkskunde leert je complexe situaties te overzien.
- Aardrijkskunde helpt om de grote vraagstukken van deze tijd te begrijpen en mogelijke oplossingen aan te dragen.
- Aardrijkskunde opent je wereld.
- Bedrijven en individuen kunnen niet internationaal opereren zonder geografische kennis.
- Aardrijkskunde past in alle profielen.

Wat doe je bij aardrijkskunde per leerjaar:

Klas 1 VMBO-T/Havo. Lesboek/Werkboek/Digitaal/Basisboek/schrift

In de brugklas houden we ons bezig met een aantal verschillende onderwerpen:

- **Canada: dichtbij en veraf:** kaartvaardigheden, verschillen tussen stadswijken, schaalniveaus, afstanden en atlasvaardigheden.
- **Landschapszones op aarde:** Klimaat en landschapszones
- **Je eigen omgeving in beeld:** Stad en platteland, inrichting van het landschap met zijn inwoners, verschillen tussen buurten/wijken/huishoudens
- **Klimaat en natuurlandschap in Europa:** Verschillen in landschap en klimaat binnen Europa, de invloed van bijvoorbeeld de zee en hoogteligging.
- **Nederland in de wereld:** Nederland als distributieland, de haven van Rotterdam, mainport Schiphol
- **Topografie Nederland**

Klas 2 VMBO-kgt. Lesboek/Werkboek/Digitaal/ schrift

In de tweede klas komen de volgende onderwerpen aan bod:

- **De opkomst van Brazilië:** landschap en bevolking, verschillen in welvaart, economische groei, problemen in het Amazonegebied.
- **Nederland in beweging:** bevolking van NL., Nederland immigratieland, koloniën, Verstedelijking en krimpsgebieden.
- **Van de bergen naar de zee:** Ontstaan van de Alpen, het stroomgebied van de Rijn, Nederlandse rivierengebied, water vriend of vijand?
- **De multiculturele VS.** Landschappen in Amerika, immigratie en bevolkingsgroepen.
- **Grondstoffen en energie:** Wat is energie? Gevolgen van energiegebruik.
- **Topografie Europa**

Klas 3: VMBO-kgt. Lesboek/Werkboek/Digitaal/schrift

De volgende onderwerpen komen aan bod:

- Arm en Rijk (Nederland, VS en Nigeria)
- Bronnen van energie (Nederland, Frankrijk en Brazilië)
- Grenzen en identiteit (Nederland, België en Rusland)
- De leerlingen maken aan het eind van het jaar een werkstuk over de leefbaarheid in hun eigen omgeving.
- Topografie wereld.

Klas 4: VMBO-kgt. Lesboek/Werkboek/Digitaal/schrift

- Bevolking en Ruimte (Nederland, Duitsland en China)
- Weer en klimaat (Nederland, de VS en Spanje)
- Water (Nederland, China en het Midden-Oosten)
- De leerlingen maken gedurende het vierde jaar kennis met bijvoorbeeld een eigen weerbericht maken of een reis te plannen naar China. Ook zullen er met diverse, digitale, onderzoeken dieper worden ingegaan in de verschillende onderwerpen.

Toetsing en planning

Klas 1

Onderwerp	Periode	Toetsen/werkstuk/presentatie/enz.
Canada: dichtbij en veraf	September/oktober	<ul style="list-style-type: none">- So- Proefwerk- Atlas so- Keuzemenu
Landschapszones op aarde	November/december	<ul style="list-style-type: none">- So- Proefwerk- Klimaatposter- Keuzemenu
Je eigen omgeving in beeld	Januari/februari	<ul style="list-style-type: none">- So- Proefwerk- Presentatie eigen omgeving- Keuzemenu- Topografie Nederland
Klimaat en natuurlandschap in Europa	Maart/april	<ul style="list-style-type: none">- So- Proefwerk- Keuzemenu
Nederland in de wereld	Mei/juni/juli	<ul style="list-style-type: none">- So- Proefwerk- Keuzemenu

Klas 2

Onderwerp	Periode	Toetsen/werkstuk/presentatie/enz.
De opkomst van Brazilië	September/oktober	<ul style="list-style-type: none">- So- Proefwerk- Atlas so- Keuzemenu
Nederland in beweging	November/december	<ul style="list-style-type: none">- So- Proefwerk- Klimaatposter- Keuzemenu
Van de bergen naar de zee	Januari/februari	<ul style="list-style-type: none">- So- Proefwerk- Presentatie eigen omgeving- Keuzemenu- Topografie Europa
De multiculturele VS	Maart/april	<ul style="list-style-type: none">- So

		<ul style="list-style-type: none"> - Proefwerk - Keuzemenu
Grondstoffen en energie	Mei/juni/juli	<ul style="list-style-type: none"> - So - Proefwerk - Keuzemenu

Klas 3

Onderwerp	Periode	Toetsen/werkstuk/presentatie/enz.
Arm en Rijk	September t/m december (januari pta-toets)	<ul style="list-style-type: none"> - 1 pta-toets over het gehele boek(pta-1) - 1 presentatie over een rijke en een arme buurt in Delft - 2 bronnenparagrafen - 1 atlastoets - 1 à 2 losse toetsen over een apart hoofdstuk -Computeropdrachten
Bronnen van energie	Januari t/m april	<ul style="list-style-type: none"> - 1 pta-toets over het gehele boek(pta-1) - 1 presentatie over energie besparen - 2 bronnenparagrafen - 1 topografietoets - 1 à 2 losse toetsen over een apart hoofdstuk -Computeropdrachten
Grenzen en Identiteit	Mei t/m juli	<ul style="list-style-type: none"> - 1 werkstuk over het gehele boek - 1 à 2 losse toetsen over een apart hoofdstuk - 1 bronnenparagraaf - Computeropdrachten

Klas 4

Onderwerp	Periode	Toetsen/werkstuk/presentatie/enz.
Bevolking en Ruimte	September t/m november	<ul style="list-style-type: none"> - 1 pta-toets over het gehele boek in de toetsweek (pta-2). - 1 a 2 losse toetsen over een apart hoofdstuk - presentatie - bronnenparagrafen - onderzoek
Weer en Klimaat	November t/m februari	<ul style="list-style-type: none"> - 1 pta-toets over het gehele boek in de toetsweek(pta-3) - 1 a 2 losse toetsen over een apart hoofdstuk - bronnenparagrafen - onderzoek
Water	Februari t/m mei	<ul style="list-style-type: none"> - 1 a 2 hoofdstukken over een apart hoofdstuk - bronnenparagrafen - onderzoek

Geschiedenis

Geschiedenisonderwijs staat regelmatig in de belangstelling. Bijna altijd gaat het in publieke discussies over het vak om de gewenste inhoud van het curriculum of het gebrek aan kennis van leerlingen die de school verlaten. Geschiedenis is belangrijk voor nationale identiteit, burgerschap en de kennis hoe onze, maar ook andere samenlevingen, tot stand zijn gekomen. Bij geschiedenis onderzoekt men het verleden door middel van bronnen en proberen voor de leerlingen tot leven te laten komen. De kerndoelen van 1998 opgesteld door de overheid voor het vak geschiedenis bestaan onder andere uit een opsomming van belangrijke hedendaagse en historische gebeurtenissen, verschijnselen, ontwikkelingen en personen. Op het CLD streven we ernaar dat geschiedenis niet meer een vak van alleen verhalen is, maar ook juist meegaat met de tijd door onder andere diverse ICT toepassingen in de les te gebruiken.

Methode

De methode die wij gebruiken heet MEMO en voor twee havo Feniks. De methode kent een hand- en werkboek die elk opgedeeld zijn zes hoofdstukken. Ieder hoofdstuk behandelt een tijdvak uit de geschiedenis en deze zijn op chronologische wijze ingedeeld. Hieronder ziet u een korte omschrijving voor de jaren één en twee. In de jaren drie en vier worden enkel de laatste vier tijdvakken behandeld.

Jaar 1 (Tijdvakken)	Jaar 2 (Tijdvakken)
1. Jagers en boeren (13000 v.Chr. – 3000 v.Chr.) 2. Grieken en Romeinen (3000 – 500 n Chr.) 3. Monniken en ridders (500 – 1000) 4. Steden en Staten (1000 – 1500) 5. Ontdekkers en hervormers (1500 – 1600) 6. Regenten en vorsten (1600 – 1700)	7. Pruiken en revoluties (1700 – 1800) 8. Burgers en stoommachines (1800 – 1900) 9. Wereldoorlogen (1900 – 1950) 10. Televisie en computer (1950 – nu)
Wat moeten de leerlingen altijd bij zich hebben? Leerboek, werkboek, aantekeningenschrift, (kleur)potloden, geodriehoek of liniaal	Wat moeten de leerlingen altijd bij zich hebben? Leerboek, werkboek, aantekeningenschrift, (kleur)potloden, geodriehoek of liniaal
Via de ELO kunnen de leerlingen de PowerPoints vinden alsmede nakijkboekjes, eventuele samenvattingen en opdrachten.	Via de ELO kunnen de leerlingen de PowerPoints vinden alsmede nakijkboekjes, eventuele samenvattingen en opdrachten.
Studieadviezen. Maak een samenvatting van de stof en/of een schema. Verwerk daarin de blauwgedrukte begrippen. Maak de opdrachten in het werkboek nauwkeurig om de vaardigheden te oefenen en grip te krijgen op de leerstof.	Studieadviezen. Maak een samenvatting van de stof en/of een schema. Verwerk daarin de blauwgedrukte begrippen. Maak de opdrachten in het werkboek nauwkeurig om de vaardigheden te oefenen en grip te krijgen op de leerstof.
Jaar 3	Jaar 4

<p>Hoofdstuk 1: Nederland en Indonesië Hoofdstuk 2: Nederland als industriële samenleving Hoofdstuk 5: De koude oorlog Hoofdstuk 6: Het Israëliësch-Palestijns conflict. Project Vrijheid</p>	<p>Hoofdstuk 1: Democratisering van Nederland 1848 – 1919 Hoofdstuk 2: De Eerste Wereldoorlog 1914-1918 Hoofdstuk 3: Het interbellum De Tweede Wereldoorlog De wereld na 1945 Kaartopdracht: Europa voor en na de eerste wereldoorlog</p>
<p>Wat moeten de leerlingen altijd bij zich hebben? Leerboek, werkboek, aantekeningenschrift, (kleur)potloden, geodriehoek of liniaal</p>	<p>Wat moeten de leerlingen altijd bij zich hebben? Leerboek, werkboek, aantekeningenschrift, (kleur)potloden, geodriehoek of liniaal</p>
<p>Via de ELO kunnen de leerlingen de PowerPoints vinden alsmede nakijkboekjes, eventuele samenvattingen en opdrachten.</p>	<p>Via de ELO kunnen de leerlingen de PowerPoints vinden alsmede nakijkboekjes, eventuele samenvattingen en opdrachten.</p>
<p>Studieadviezen. Maak een samenvatting van de stof en/of een schema. Verwerk daarin de blauwgedrukte begrippen. Maak de opdrachten in het werkboek nauwkeurig om de vaardigheden te oefenen en grip te krijgen op de leerstof.</p>	<p>Studieadviezen. Maak een samenvatting van de stof en/of een schema. Verwerk daarin de blauwgedrukte begrippen. Maak de opdrachten in het werkboek nauwkeurig om de vaardigheden te oefenen en grip te krijgen op de leerstof.</p> <p>Verder maken we een tijdbalk van de periode 1848 – 20.. ter voorbereiding van het examen.</p>

Toetsvormen

Het streven van de geschiedenissectie is het geven van minimaal één schriftelijke overhoring en één repetitie per rapportperiode. Binnen het jaar zijn er ook diverse praktische opdrachten die meetellen voor het rapportcijfer. Een schriftelijke overhoring telt 1x mee, een praktische opdracht telt 2x mee en repetities tellen 3x mee. Alle schriftelijke overhoringen en repetities worden gemaakt via de zogeheten OBIT-principe (onthouden, begrijpen, integreren en toepassen). De school werkt met een voortschrijdend gemiddelde waarbij ieder gehaald cijfer het hele jaar blijft meetellen voor het rapport.

Economie

Algemeen

De officiële omschrijving van het vak economie luidt: *'economie is een wetenschap die zich bezighoudt met de menselijke behoeftebevrediging. De economie bestudeert keuzes die mensen maken bij de productie, consumptie en distributie van schaarse goederen en diensten'*.

Maar wat betekent dit nu voor jou en mij? Of je het nu wilt of niet, je hebt dagelijks te maken met economie. Want je wilt nog zoveel doen. Maar je hebt zo weinig tijd, of misschien niet genoeg geld. Of je wilt juist zo weinig mogelijk doen, maar... hoe verdien je dan genoeg geld om van te leven? En dat is nu net waar het vak economie over gaat. Tijdens de lessen worden in de verschillende modules vooral de aandacht gevestigd op praktische voorbeelden uit het dagelijkse leven. Hoe kun je budgetteren? Hoe werkt een verzekering? Wat is het verschil tussen een huis huren en een huis kopen? Hoe komt de overheid aan haar geld? Hoe kan ik als consument duurzaam consumeren?

Methode

Alle klassen (2 t/m 4) maken gebruik van de methode Pincode. Deze methode hanteert eenzelfde module indeling als het College voor Toetsen en Examens. De leerling wordt via reproductie aangespoord tot het toepassen van kennis in bekende en nieuwe situaties. Theorie en vragen staan in één boek. Zo wordt voor de leerling overzichtelijk de toepassing bij theorie aangeboden. Daarnaast is het een manier om te besparen op een los werkboek.

Onderwerpen

De stof is onder te verdelen in de volgende modules:

- Consumptie Consumentengedrag, Basis Geld- en Bankwezen, Budgettering
- Consumptie en consumentenorganisaties
- Arbeid en productie
- Arbeid en bedrijfsleven
- Overheid en bestuur
- Internationale ontwikkelingen
- Natuur en milieu
- Leervaardigheden in het vak economie
- Vaardigheden in samenhang
- Verrijkingstof
- Oriëntatie op leren en werken
- Verwerven, verwerken en verstrekken van informatie
- Basisvaardigheden

Toetsvormen

Klas 2: Ieder hoofdstuk (4 paragrafen + extra oefenmateriaal) wordt afgerond met een toets. De docent bepaalt naar eigen inzicht waar een extra SO moet worden afgenomen.

Klas 3: Ieder hoofdstuk (4 paragrafen + extra oefenmateriaal) wordt afgerond met een toets. De toetsen tellen allemaal even zwaar mee. Het gemiddelde van de toetsen bepaalt het rapportcijfer van het begin van het jaar tot aan de overgang naar klas 4. Met ingang van de PTA-periode tellen de behaalde resultaten van deze toetsen naast het rapport ook mee voor het PTA-cijfer.

Klas 4: Ieder hoofdstuk (4 paragrafen + extra oefenmateriaal) wordt afgerond met een toets. Leerjaar 4 kan worden verdeeld in twee periodes die ook ieder worden afgesloten met een toetsweek.

Natuurkunde

Waar gaat het vak over?

Vraagt u zich ook wel eens af...

...waarom een tas zwaarder lijkt als je deze met je armen recht vooruit draagt?

...waarom een zekering (stop) thuis soms doorslaat?

...hoe die regenboog nu eigenlijk ontstaat?

En wist u dat...

...geluid plus nog meer geluid soms stilte oplevert?

...dat gewicht niet in kilogram gemeten mag worden?

Het vak natuurkunde geeft antwoord op deze vragen. De theorie achter het alledaagse ontdekken is de kracht van het vak. We proberen daarbij zoveel mogelijk aan te sluiten bij de belevingswereld van leerlingen.

Methode

Klas 2-4 mavo gebruikt de methode NOVA

Klas 2H gebruikt dezelfde methode als op het Molenhuispad, Overal Nask.

Klassen	2M	3M	4M	2H
Lessuren per week	2	3	4	2 / 3
Weging SO/verslag	1	1	Zie PTA	1
Weging Proefwerk	3	3	Zie PTA	3

Klas 1

Het vak natuurkunde wordt pas vanaf de tweede klas gegeven. Hier is voor gekozen omdat leerlingen in de brugklas een aantal wiskundige basisvaardigheden aangeleerd worden die nodig zijn voor het vak natuurkunde. We vinden vanwege de abstractie beter om pas in klas 2 te beginnen.

Klas 2M

In de onderbouwperiode worden leerlingen bekend gemaakt met enkele natuurkundige basisprincipes. We geven les met een mix van theorie en praktijk. Door het regelmatig doen van proefjes krijgen de leerlingen een beter inzicht in de natuurkundige verschijnselen. Bovendien werkt het motiverend en heb je afwisseling in werkvorm. Leerlingen oefenen verschillende vaardigheden, zoals stapsgewijs instructies uitvoeren, samenwerken in kleine groepjes, conclusies trekken en verwoorden in een verslag. Ze maken gebruik van rekenvaardigheden, zoals grafieken tekenen en tabellen maken.

Tijdens de lessen krijgen de leerlingen de tijd om te oefenen met opdrachten uit het boek. Uitgangspunt is dat ze voldoende tijd hebben om de opdrachten op school te doen. Als ze meer tijd nodig hebben of het werk is niet klaar dan is het wordt het huiswerk voor ze. Een andere vorm van oefening wordt gefaciliteerd door het gebruik van digitale middelen.

In het laatste kwartaal komen scheikundige principes aan bod. Daarbij zijn dezelfde vaardigheden van belang. De inhoud is nu meer gericht op voorbereiding voor klas 3. Scheikunde en natuurkunde zijn in klas 3 keuzevakken. Aan het eind van het 2e jaar moeten de leerlingen een duidelijk beeld hebben van beide vakken.

Natuurkunde moeilijk?

Leerlingen worden getoetst op inzicht en op kennis. Naarmate de tijd vordert wordt er steeds meer op inzicht getoetst en minder op kennis (stampwerk). Leerlingen zijn in de tweede klas bijna allen in staat voldoende te scoren op het rapport. Dit blijkt vanaf de derde niet voor iedereen het geval te zijn. Goede cijfers in de tweede klas bieden dus geen garanties voor de derde klas en hoger.

Klas 2H

De hoofdstukken die over scheikundige onderwerpen gaan, worden niet behandeld, omdat dit een overlap zou veroorzaken met het vak scheikunde dat in de derde klas voor het eerst gegeven wordt. Leerlingen krijgen in de tweede klas het eerste halfjaar twee uur natuurkunde en het tweede halfjaar drie uur natuurkunde. De derde klas krijgt juist het eerste halfjaar drie uur natuurkunde en het tweede halfjaar twee uur.

Klas 3M

In de derde klas kiezen leerlingen hun voorlopige sector. Natuurkunde hoort eigenlijk altijd gekozen te worden met wiskunde. Docenten geven leerlingen rond die periode een advies. Het advies van de docenten is niet alleen gebaseerd op het rapportcijfer, maar ook op inzicht van de leerling.

Inhoudelijk worden een aantal onderwerpen verder uitgediept ten opzichte van klas 2. Er komt iets meer nadruk op het begrijpen en toepassen van theorie. Wel blijft er ruimte voor practicum om theorie te ontdekken of onderbouwen.

In klas 3 wordt in de 2e periode een begin gemaakt met het PTA. De onderwerpen Licht en atoombouw worden afgerond op examen niveau.

Klas 4M

Klas 4 is het examenjaar. De inhoud is gebaseerd op de eisen van het examen. Alle vaardigheden en kennis uit de eerste 2 jaren komen samen. In klas 4 komen meer formules en berekeningen voor dan in de eerdere jaren. De nadruk ligt dan ook meer op het wiskundig kunnen toepassen van natuurkundige verbanden. Tegelijk zijn er onderwerpen als energie en milieu waarbij inzicht de boventoon voert.

De leerling moet in klas 4 laten zien dat hij/zij zelfstandig practicum kan uitvoeren, al; dan niet in samenwerking met anderen, aantekeningen maken, zelf inhaalwerk regelen en een planning bij kan houden.

Na het PTA 3 zijn er nog enkele weken om specifiek examenvaardigheden te oefenen.

NaSk2 (scheikunde)

Methode

In de bovenbouw gebruiken we Pulsar 3de editie, van Noordhoff uitgevers met de bij de methode behorende werkboeken. We hebben gekozen voor deze methode omdat de theorie een heldere didactiek kent, gevarieerde opdrachten, practica en gegarandeerde eindexamenstof bevat. De methode bevat mogelijkheden voor examentraining, examenvoorbereiding en een checklist voor de standaard vaardigheden. Zoals onder anderen verslag schrijven, presenteren, brandergebruik, rekenen met eenheden.

Scheikunde is in klas 3 een keuzevak, zodat leerlingen in de tweede klas al wat basiskennis bij het vak NaSk1 opdoen, omdat zij in staat moeten zijn een verantwoorde vakkeuze voor scheikunde (NaSk2) te kunnen maken. Aan het einde van klas 3 kunnen zij besluiten eindexamen te doen in het vak NaSk2

In de bovenbouw werkt het vak Nask2 samen met biologie, natuurkunde, wiskunde, aardrijkskunde en kunstvakken aan het onderzoeken en uitwerken van een aantal opdrachten tijdens het veldwerkproject in de Abtwoudse polder. Het vak scheikunde komt terug tijdens het project "Water" in de derde klas, waarbij het gaat om chemisch waterkwaliteitsbeheer. Gezien het feit dat scheikunde de basis vormt van alle materie, wordt stilgestaan bij het thema duurzaamheid als het gaat om productieprocessen.

Onderwerpen die aan bod komen

De thema's die aan bod komen tijdens het 3de en 4de jaar zijn onder andere; stoffen, stoffen sorteren, reacties, chemie in het klein, verbranding, chemisch rekenen, schoon, stoffen uit de aarde, zouten, zuren en basen en reacties zoutoplossingen

Werkwijze

De lessen bestaan uit theorie gecombineerd met practicum en digitaal lesmateriaal, waarbij de leerlingen de theorie verwerken met opdrachten uit de werkboeken. Uit de paragrafen wordt een selectie gemaakt van practica. Bij het vak NaSk2 worden vaardigheden aangeleerd zoals; onderzoekvaardigheden, zelfstandig werken, werken in groepsverband, het maken van proefverslagen en presentatievaardigheden, zoals het een videopresentatie van een productieproces. De behandelde stof en eventuele verdieping, extra uitleg en oefenopdrachten worden aangeboden via de elektronische leeromgeving (ELO) van het CLD. Via de ELO kunnen ook vragen gesteld worden en opdrachten worden ingeleverd.

Toetsvormen

In de 3de klas toetsen we de stof door middel van het schriftelijke overhoringen, uitwerkingsopdrachten en proefwerken.

Schriftelijke overhoringen tellen 1 x mee voor het rapport evenals de uitwerkingsopdrachten. Proefwerken tellen altijd 2 x mee. Er wordt gedurende het jaar gerekend met een voortschrijdend gemiddelde. Het gemiddelde van de repetities vormt een PTA-cijfer samen met de afsluitende jaartoets en het practicumtentamen. Beide worden afgenomen aan het einde van klas 3 en in klas 4. In de 4de klas toetsen we door middel van proefwerken, PTA-toetsen en handelingsdelen. Zie voor uitgebreide informatie het PTA-reglement.

Biologie

Biologie is een wetenschap die ons leert hoe de wereld om ons heen werkt en die oplossingen kan bieden voor vraagstukken rondom voeding, gezondheid en duurzaamheid. Wie over deze belangrijke maatschappelijke problemen mee wil denken dient iets te weten van biologie.

Methode

In de onderbouw maken we gebruik van de methode Biologie en Verzorging voor Jou, van uitgeverij Malmberg. In de bovenbouw gebruiken we de methode Biologie voor Jou, van dezelfde uitgeverij.

In de onderbouw gebruiken we de gecombineerde methode van biologie en verzorging. We hebben hiervoor gekozen zodat de theorie van biologie ook direct van toepassing kan worden gebracht op de gezondheid van leerlingen en hun omgeving. In de bovenbouw wordt alleen nog het vak biologie gegeven zodat de leerlingen goed voorbereid worden op het eindexamen biologie.

In de bovenbouw werkt het vak biologie samen met scheikunde, natuurkunde, wiskunde, aardrijkskunde en kunstvakken aan het onderzoeken en uitwerken van een aantal opdrachten tijdens het veldwerkproject. Ook komt het vak biologie terug tijdens het project "Water" in de derde klas, waarbij het gaat om biologisch waterkwaliteitsbeheer en worden er zoetwater- en zoutwatervisclinics gegeven waarvoor leerlingen zich kunnen opgeven.

Onderwerpen die aan bod komen

In de tweejarige onderbouw komen verschillende thema's uit de biologie aan bod. In de bovenbouw komen deze thema's nogmaals aan bod, waarbij er dieper op de stof wordt ingegaan.

Enkele thema's die aan bod komen tijdens het doorlopen van de MAVO-onderbouw zijn: Planten, Ordening, Sporten, Alcoholgebruik en roken en het menselijk lichaam.

In de bovenbouw komen bovengenoemde thema's weer aan bod en o.a. de onderwerpen Evolutie, Erfelijkheid, Mens en Milieu en Voortplanting

Werkwijze

De lessen bestaan uit theorie gecombineerd met digitaal lesmateriaal waarbij de leerlingen de theorie verwerken met behulp van opdrachten uit de, bij de methode behorende, werkboeken. Tevens worden er verschillende practica uitgevoerd. De methode biedt ruimte voor differentiatie op niveau van tempo en verdieping van lesstof.

Tijdens het volgen van het vak biologie worden er, in de onder- en bovenbouw, verschillende vaardigheden aangeleerd zoals; onderzoeksvaardigheden, zelfstandig werken, werken met de microscoop, snijpracticumvaardigheden, het maken van biologische tekeningen en presentatievaardigheden.

De behandelde stof en eventuele verdieping, extra uitleg en oefenopdrachten worden aangeboden via de elektronische leeromgeving (ELO) van het CLD. Via de ELO kunnen ook vragen gesteld worden en opdrachten worden ingeleverd.

Toetsvormen

In de onderbouw toetsen we de stof door middel van het schriftelijke overhoringen, uitwerkingsopdrachten en proefwerken. De methode voorziet tevens in informatieve toetsvormen die de leerlingen inzicht geven in zijn/haar studievoortgang.

In de brugklas wordt aan de hand van verdiepingsvragen bij schriftelijke overhoringen, volgens de OBIT-methode, gekeken of een leerling voldoende inzicht heeft voor eventuele opstroom naar de HAVO.

Schriftelijke overhoringen tellen 1 x mee voor het rapport, uitwerkingsopdrachten 1 of 2 keer, afhankelijk van de zwaarte van de opdracht. Proefwerken tellen altijd 3 x mee. Er wordt gedurende het jaar gerekend met een voortschrijdend gemiddelde.

In de bovenbouw toetsen we door middel van proefwerken, PTA-toetsen en handelingsdelen. Zie voor uitgebreide informatie het PTA-reglement.

In de bovenbouw tellen voor het rapport proefwerken 2 x mee en opdrachten 1 x. Voor de zwaarte van de toetsen die meetellen voor het PTA verwijzen wij naar het geldige PTA-reglement.

Wiskunde

Wiskunde is overal om ons heen, maar zijn ons daarvan niet altijd even bewust. Ons doel is om leerlingen dit juist wel te laten ervaren. Bijvoorbeeld door te kijken naar kortingen in winkels en op websites, de verhouding tussen afstanden en snelheden, gps-lokalisering en goniometrie.

Algemeen

In elk leerjaar werken wij met twee boeken die de volgende vier domeinen behandelen:

- Rekenen, meten en schatten
- Algebraïsche verbanden
- Meetkunde
- Informatieverwerking en statistiek

De manier van werken in alle leerjaren is nagenoeg gelijk, waarbij de zelfstandigheid naarmate de leerjaren vorderen, wordt uitgebreid.

Er wordt gewerkt met studiewijzers waar per les wordt aangegeven welke stof wordt behandeld en welk huiswerk de volgende les moet zijn gemaakt en nagekeken. Het zelf nakijken van het werk vinden wij belangrijk om de leerling een kritische houding te laten aannemen ten aanzien van het eigen werk. De antwoorden (niet de uitwerkingen) kunnen de leerlingen terugvinden op de elektronische leeromgeving (ELO).

Daarnaast is wiskunde een universele taal, waarbij wij de leerlingen aanleren om netjes te werken en om een juiste manier van notatie te gebruiken.

Getal en Ruimte

In alle leerjaren maken wij gebruik van de methode Getal en Ruimte. Dit is een gestructureerde methode, waarbij de leerlingen stap voor stap door de lesstof worden begeleid en waarbij veel oefeningen worden aangeboden. De onderdelen komen per leerjaar opnieuw aan bod en worden dan verder uitgediept.

Daarnaast is er ook de mogelijkheid dat leerlingen gebruik maken van de digitale versie van de methode.

Getal en Ruimte wordt waar nodig aangevuld met extra materiaal (uitleg, filmpjes, oefeningen) op de ELO.

Elk hoofdstuk wordt afgesloten met een diagnostische toets die in grote lijnen overeenkomt met de daadwerkelijke toets.

De structuur van een les ziet er over het algemeen als volgt uit:

- Bespreken van een selectie van het gemaakte huiswerk, aangegeven door zowel leerling als docent.
- Instructie nieuwe stof aan de hand van voorbeeldopgaven.
- Tijd om zelfstandig aan het werk te gaan met huiswerkopdrachten. Tijdens het zelfstandig werken heeft de docent ruimte om leerlingen individueel te begeleiden.

Eventueel kunnen leerlingen die uitvallen op de lesstof incidenteel extra ondersteuning krijgen tijdens een banduur.

Toetsing

We werken met drie verschillende toetsvormen: SO (alleen in klas 1), Repetitie en Praktische Opdrachten.

Naarmate een leerling in een hoger jaar komt, krijgt hij of zij minder cijfers per periode om hen uiteindelijk voor te bereiden op het eindexamenprogramma.

In klas 1 streven we naar drie à vier cijfers per periode.

In klas 2 en 3 zullen er ongeveer 3 cijfers per periode worden gegeven.

Er zijn vier rapportperioden per leerjaar. De school werkt met een voortschrijdend gemiddelde waarbij alle behaalde cijfers blijven meetellen voor het eindrapport.

Godsdienst

Het vak

Bij het vak Godsdienst maken de leerlingen kennis met verschillende godsdiensten.

In de onderbouw staat levensbeschouwing centraal. Bijvoorbeeld: leerlingen maken kennis met de betekenis van levensbeschouwing, zij leren dat er levensvragen bestaan en ook welke 6 hoofdlevensvragen er ontwikkeld zijn, leerlingen gaan aan de slag met mythen en leren wat reïncarnatie globaal gezien inhoudt. Gezien het feit dat wij een christelijke school zijn, zijn Bijbelse verhalen de rode draad. Ook gaat één hoofdstuk geheel over de bijbel en zijn oorsprong en leren de leerlingen ook opzoeken in de bijbel.

In de bovenbouw worden de 5 wereldgodsdiensten nader uitgewerkt. De leerlingen leren over de globale geschiedenis van de godsdiensten en wat de kernpunten van die godsdiensten zijn. Ook wordt enigszins gekeken naar waarom daarin geloofd wordt. Daarnaast leren zij hoe de heilige gebouwen heten en ingericht zijn. Tot slot leren zij ook op welke manier de godsdiensten participeren in de wereld van nu; wat zijn de bijzonderheden in onze tijd?

Ter specificatie: in leerjaar 3 worden de drie monotheïstische godsdiensten Jodendom, Christendom en Islam behandeld en in leerjaar 4 worden het Hindoeïsme en Boeddhisme behandeld. Ook wordt in leerjaar 4 een stukje Ethiek behandeld.

Het doel

Een doel van het vak Godsdienst is dat leerlingen door de opgedane kennis over verschillende godsdiensten en culturen de vreemde andere beter leert begrijpen. Daardoor wordt de kans op wederzijds respect en acceptatie vergroot.

Daarnaast maakt de leerling kennis met zichzelf op een onderwijskundige manier. De christelijke leerling krijgt nu een breder beeld van het Christendom. De leerling leert verder kijken dan de eigen (belevings)wereld.

Tot slot doen leerlingen de volgende vaardigheden op: het schrijven van verslagen, het schrijven van werkstukken en presenteren.

Methode

Gedurende alle leerjaren wordt er gebruik gemaakt van de methode "Op verhaal komen". Er wordt verder geen gebruik gemaakt van andere bronnen. Indien dat wel het geval is, dan wordt daar vanuit school voor gezorgd.

Manier van toetsen

Godsdienst wordt op verschillende manieren getoetst, namelijk:

Leerlingen uit de onderbouw krijgen aan het eind van een hoofdstuk een proefwerk. Een proefwerk telt 3x keer voor het rapportcijfer. Daarnaast schrijven zij ook verslagen aan de hand van films die tijdens de les bekeken worden. Het cijfer voor de verslagen telt 1x mee. Ook wordt er in leerjaar 2 een werkstuk geschreven, dat 2x meetelt. Het gemiddelde van alle cijfers vormt aan het eind van het schooljaar het cijfer dat op het rapport komt te staan.

In de bovenbouw leerjaar 3 worden de wereldgodsdiensten Jodendom, Christendom en Islam behandeld. Per godsdienst krijgen de leerlingen één cijfer dat 1x meetelt. Dat zijn vaak kleine opdrachten, namelijk het schrijven van een verslag, het maken en presenteren van een presentatie en het schrijven van een kort informatief artikel. Daarnaast krijgen zij ter afsluiting bij elk geloof een eindtoets die 3x meetelt.

In de bovenbouw leerjaar 4 worden de wereldgodsdiensten Hindoeïsme en Boeddhisme behandeld en daarnaast ook een stukje Ethiek. Het onderdeel Hindoeïsme en Boeddhisme wordt afgerond met een eindtoets.

Maatschappijleer

Je zou kunnen zeggen dat het **DE Inburgeringscursus voor Pubers** is. Dat houdt in dat bij het vaak maatschappijleer leerlingen inzicht gaan leren krijgen in hun eigen rol in de huidige samenleving. Uiteraard hoort daar ook bij dat zij het nodige leren over de werking van de democratische rechtsstaat. Het doel is om leerlingen onderbouwde opvattingen over maatschappelijke vraagstukken te laten vormen.

Maatschappijkunde is een keuze examenvak voor VMBO 4. Maatschappijkunde bereidt leerlingen voor op tientallen sociale, juridische en bestuurlijke opleidingen in het middelbaar beroepsonderwijs. Denk aan de sector zorg & welzijn in het mbo, opleidingen als sociaal-pedagogische hulpverlening, bestuurskunde en communicatie in het hbo en voor de doorzetter academische opleidingen zoals psychologie, rechten en sociale en politieke wetenschappen.

Via maatschappijleer/kunde krijgen leerlingen kennis vanuit verschillende sociale en politieke wetenschappen:

- **Maatschappijleer** is voor alle leerlingen een onmisbaar onderdeel van hun burgerschapsvorming (erg actueel politiek onderwerp nu)
- **Maatschappijkunde** biedt leerlingen verdieping. Vooral vanuit de sociaologie en de politicologie wordt er gekeken naar maatschappelijke verschijnselen. Leerlingen leren deze verschijnselen op hun eigen niveau analyseren en maken zo kennis met denk- en werkwijzen die zij in vervolgoopleidingen kunnen gebruiken en uitbouwen.

Maatschappijleer en maatschappijkunde leveren een bijdrage leveren aan kritisch denken, mediawijsheid, informatievaardigheden, communiceren, samenwerken en sociale en culturele vaardigheden.

Maatschappijleer 1

De onderdelen die bij het verplichte deel aan de orde komen in het vmbo zijn: cultuur en socialisatie, sociale verschillen, macht en zeggenschap, beeldvorming en stereotypering.

Doorlopende lijn bij maatschappijleer is het analyseren van maatschappelijke ontwikkelingen vanuit verschillende perspectieven of invalshoeken. Leerlingen leren op basis daarvan een beargumenteerd standpunt innemen over maatschappelijke vraagstukken en ontwikkelingen. De actualiteit speelt een belangrijke rol. Leerlingen hoeven geen nieuwsfeiten te leren, maar ze leren actuele ontwikkelingen in perspectief te plaatsen.

Met behulp van deze instrumenten leren we leerlingen ook om op een gestructureerde manier naar hun eigen omgeving te kijken. Een van de onderdelen daarvan is het kritisch leren omgaan met (sociale) media.

Maatschappijkunde

Het examenprogramma maatschappijkunde bevat de volgende onderdelen (domeinen): politiek en beleid, mens en werk, criminaliteit en rechtsstaat, massamedia en multiculturele samenleving. Daarnaast leren leerlingen met behulp van de verschillende benaderingswijzen een maatschappelijk vraagstuk te analyseren.

Maatschappijkunde is gericht op verbreding en verdieping. Verbreding doordat er meer en andere domeinen aan bod komen dan bij maatschappijleer. Verdieping omdat de kennis en vaardigheden intensiever aan bod komen.

Methode

Gekozen is voor methodes van de uitgever Essener omdat deze de eisen van het examenprogramma van de beide vakken dekt.

Maatschappijleer: Thema's Maatschappijleer. Dit is de basis voor de lessen. Aan bod komen de volgende onderwerpen: Jongeren, Politiek, Pluriforme Samenleving, Nederland en de wereld, media, werk, criminaliteit en relaties.

Maatschappijkunde: de examenkaternen Maatschappijkunde: Politiek en beleid, Criminaliteit en rechtstaat, Pluriforme Samenleving, Werk, Massamedia.

Naast de boeken wordt er veel gebruik gemaakt van diverse media om de actualiteit de klas in te halen. Ook worden de volgende vaardigheden geoefend: spreken, luisteren, argumenteren, debatteren.

Er is nog geen digitale methode, in de toekomst heeft dat wel de voorkeur. Het biedt namelijk vele mogelijkheden om leerlingen te betrekken bij maatschappelijke ontwikkelingen. Zeker voor een actualiteiten-vak als maatschappijleer.

Toetsvormen

Maatschappijleer: er wordt schriftelijk getoetst door middel van repetities per hoofdstuk en grote examentoetsen per twee hoofdstukken. Daarnaast moeten leerlingen diverse opdrachten uitvoeren: een maatschappelijke analyse maken van diverse nieuwsitems. Er is een vakoverstijgende samenwerking met het vak Nederlands: leerlingen moeten hun mondelinge taalvaardigheid laten zien bij het vak Nederlands, over een maatschappelijk vraagstuk. Inhoudelijk moet dat voldoen aan de eisen bij maatschappijleer.

In klas 3 staan alle cijfers voor maatschappijleer in het PTA. In totaal zullen daar zes cijfers verschijnen. In magister is te zien waar de cijfers uit bestaan.

Maatschappijkunde

Alle vijf de eerder genoemde katernen worden getoetst: iedere PTA-week een examentoets. In de laatste PTA-week is er ook een mondeling: inzicht laten zien in de samenleving en het kunnen doen van een maatschappelijke analyse. De leerlingen doen dit mondeling in duo's tegenover één docent. Iedere leerling wordt individueel beoordeeld.

Lichamelijke Opvoeding

Algemeen

LO wordt aangeboden in klas 1-4. In het vierde jaar volgen de leerlingen tot de kerstvakantie LO lessen.

In de lessen LO werken we met zeer heterogene groepen: jongens en meisjes samen, van allerlei verschillend motorisch niveau. Leerlingen bewegen met elkaar en zien dat ze daarin van elkaar verschillen. We streven ernaar om zo te werken, dat de leerlingen LO ervaren als een gezamenlijk en een plezierig gebeuren.

Elke leerling moet hierbij kunnen functioneren op zijn/haar eigen niveau. Dat hij/zij dan rekening moet houden met het niveau van de medeleerlingen spreekt vanzelf.

	Klas 1	Klas 2	Klas 3	Klas 4
LO	2	2	2	1,5

Methode

We geven onze lessen in de zaal en op het veld. De nadruk ligt op de onderstaande onderdelen:

Turnen

- De leerling ontdekt waar zijn grenzen liggen, hij leert samenwerken, hulpverlening, verantwoordelijkheid dragen en omgaan met allerlei verschillende bewegingssituaties, zoals springen en draaien.

Spelen

- We oefenen enerzijds met spelen die in de sport worden bedreven, anderzijds met spelen die niet zo "officieel" zijn. De leerlingen spelen met elkaar, werken samen, leren inspelen op andermans mogelijkheden, leren leiding te geven en deze te accepteren, hebben plezier in het spelen. Uiteraard oefenen we de technieken die nodig zijn om het spel te spelen.

Atletiek

- We oefenen duurlopen om de focus op de basisconditie van de leerling te leggen. Het programma is verder een bescheiden selectie van atletiekonderdelen.

Bewegen en muziek

- De leerlingen leren bewegen in het juiste tempo en ritme en inzetten op het goede moment. Daarnaast leren ze samenwerken en zich presenteren.

Zelfverdediging/stoeispelen

- We bieden de leerlingen zelfverdedigingssituaties aan die ze met elkaar (be)oefenen. Denk hierbij aan de sporten boksen en judo.

Toetsvormen

We beoordelen een leerling op drie criteria:

- o Motorische vaardigheden (het gemak, of juist de moeite met uitvoeren van opdrachten binnen de bovengenoemde onderdelen en de ontwikkeling tijdens de lessen)
- o Gedrag (omgang met medeleerlingen en docenten);
- o Inzet en aanwezigheid (de leerling wil werken met de beschikbare mogelijkheden).

Lichamelijke Opvoeding 2

Algemeen

LO2 is een sportief vak dat leerlingen de ideale voorbereiding biedt op een succesvolle vervolgopleiding op het MBO en de toekomstige dynamische arbeidsmarkt. Door middel van de vier pijlers binnen LO2 (Les & leiding geven, Samenwerken, Vaardigheid en een eindgesprek) leren de leerling hun kennis in de praktijk te brengen. Leerlingen maken in de onderbouw kennis met het vak LO2 en kunnen dit vak in de bovenbouw kiezen als examenvak.

Dus ben jij die sportieve, fanatieke TeamPlayer die goed kan samenwerken, gedisciplineerd is en bereid is om hard te werken, kies dan voor LO2.

Hieronder is te zien hoeveel uur LO en LO2 je per week hebt, dit is gemiddeld per jaar en kan per periode verschillen.

	Klas 1	Klas 2	Klas 3	Klas 4
LO2	0,5	2	3	3

Doelen

Om inhoud te kunnen geven aan ons vak LO2 werken wij in leerdoelen. Er is een onderscheid in leerdoelen, namelijk: motorische leerdoelen, sociale en emotionele leerdoelen en cognitieve leerdoelen.

Methode/ domeinen

Deze leerdoelen kan je leren door een keuze uit de verschillende domeinen binnen het bewegen, namelijk: spel, turnen, atletiek, bewegen en muziek, zelfverdediging en zwemmen.

Specifiek voor LO2 zijn er ook nog eindtermen die weer zijn onderverdeeld in de volgende domeinen: vaardigheden, bewegen, bewegen en regelen, bewegen en gezondheid, bewegen en samenleving.

Verder houden we rekening met de uitstroom richting het MBO in de volgende domeinen: vaardigheid, samenwerken, les en leiding en gesprek.

Vanuit vaardigheden kiezen wij de aanpak om allemaal in dezelfde taal te gaan praten en van daaruit ook een 2 deling te maken in becijfering, namelijk: proces en product.

Toetsvormen

Bij LO2 wordt 80% van het eindcijfer ingevuld door een praktische component en 20% is een theoretische component. Deze theorie wordt wel binnen de praktijksituatie getoetst. Dit betekent dat wij geen schriftelijke toetsen in PTA-weeken hebben.

Binnen LO2 laten we een leerling tot een eindbeoordeling komen waar ook zijn/haar proces in verwerkt is door het doorlopen van de volgende 4 fases; oriënteren, voorbereiden, uitvoeren, afronden/evalueren.

Beeldende vakken

In de beeldende vakken leren en ontwikkelen leerlingen allerlei aspecten.

Ze leren **materialen** kennen en gebruiken met de bijbehorende **gereedschappen** en (motorische)**vaardigheden** (zie jaarplan in de verschillende klassen). Er is een opbouw waarbij de onderbouw meer oriënterend is via gerichte opdrachten en materialen en de bovenbouw meer gericht is op eigen keuzes en verdieping. Ze leren dat ook meer werken in Thema's. Dat laatste vergt een uitgebreider **beeldend proces van oriënteren op eigen en andermans werk, onderzoeken door middel van schetsen en proefjes, keuzes maken n.a.v het oriënteren en onderzoeken en tot een aanpak komen die ze kunnen verantwoorden. Uitvoeren, reflecteren op eigen en andermans werk en presenteren.**

Ook het **cognitieve leerproces** is van belang en gebeurt door het geven van **Kunstbeschouwing** en het aanleren van de beeldaspecten.

Deze processen leiden op tot het uitvoeren van het **CPE** en **CE** Beeldend waarmee afgesloten wordt in klas 4.

Daarnaast ontwikkelen leerlingen het **kijken naar en denken over de wereld om hen heen** (en deels de digitale wereld). Door de thema's waarin gewerkt wordt, wordt er ook kennis gemaakt met onderwerpen die niet of minder bekend zijn waar ze bij stil staan en over **reflecteren en discussiëren**. Het examenthema van dit jaar is bijvoorbeeld identiteit. Ze staan daarbij bijvoorbeeld stil bij hun eigen identiteit, de digitale identiteit van mensen en de culturele identiteit.

Door het beeldend proces leren leerlingen ook veel van zichzelf. Ze moeten hun werkhouding evalueren en verbanden leren zien tussen werkhouding en resultaat. Ze ontdekken hoe om te gaan met tegenslag, werken onder tijdsdruk, keuzes maken, presenteren en evalueren, je zwakke en sterke kanten ontdekken en daarin bewust te kiezen waar je op inzet. Door dit individueel en later ook klassikaal te bespreken leren leerlingen zichzelf en elkaar op een andere manier kennen. Vaak komen er ook persoonlijke verhalen bij de thema's omdat leerlingen dat willen uiten in hun beeld of schilderij. Hiermee respectvol omgaan, luisteren naar elkaar, gerichte vragen stellen om de diepte in te gaan, horen dan ook bij het presenteren van beeldend werk in de groep.

Muziek

Muziek is voor iedereen bekend. Velen houden ervan. Sommigen luisteren er heel graag naar en anderen hebben zelfs als hobby het bespelen van een instrument. Het doel bij muziek in klas 1 en 2 is een basis leggen voor muzikale vaardigheden bij alle leerlingen, zowel op zang- als instrumentgebied. Na twee jaar muziek te hebben gehad, weten alle leerlingen van zichzelf of ze door willen met zingen of het spelen van een instrument, of juist niet. Het is niet erg als leerlingen door hebben dat ze niet zoveel met muziek hebben; dan is het doel ook bereikt! Als leerlingen er enthousiast voor zijn, blijkt ook vaak dat ze mee willen doen met het Open Podium, niet alleen in de onderbouw, maar ook nog in klas 3 en 4.

Methode

Zowel de eerste als de tweede klas werkt bij muziek met BeatsNbits. Dit is een digitale methode waarin alle leerlingen op hun eigen niveau kunnen werken. Soms bespeelt een leerling al een instrument en dan is het niet nodig om op het startniveau te beginnen. Op de site van de methode is een schat aan informatie te vinden: melodie, muziektheorie, akkoordenleer, oefeningen over ritme, een catalogus met informatie over allerlei muziekinstrumenten en zo meer. Alles komt aan bod. In de lessen wordt regelmatig verwezen naar de digitale methode als leerlingen iets zelf uit moeten zoeken wanneer ze op een instrument spelen. Zo is elke leerling zelfstandig bezig met het verwerken van de muzikale vaardigheden en in de lessen volgt dan de persoonlijke begeleiding.

Toetsvormen

In beide leerjaren is het jaar opgebouwd in vier periodes. Per periode krijgt elke leerling een cijfer voor 'klassikaal zingen'. Hier telt vooral de inzet en motivatie mee: doe je mee en laat je zien dat je betrokken bent bij de liedjes die we met zijn allen zingen? Klas 1 en 2 hebben een verschillend programma, dat hieronder wordt toegelicht.

Klas 1 begint met algemene muziektheorie. Hoe lang duurt elke noot op een notenbalk, hoe heet elke noot op elke lijn? Kennismaken met muziektheorie is het makkelijkst te leren via een toetsinstrument, dus we beginnen met het spelen van muziek op het keyboard. Hierna spelen de leerlingen ukulele, leren ze de basis van drummen en werken ze aan een cijfer voor het spelen op gitaar. Bijna elke les wordt er geoefend op de instrumenten; de nadruk ligt in de les op het spelen van muziek en het (samen) zingen. Later in het jaar gaan de leerlingen voor een cijfer zingen in een zelfgekozen vier- of vijftal. Aan het eind van het jaar krijgen de leerlingen de kans om zelf een liedje te schrijven. De leerling kan er voor kiezen om dan te spelen of te zingen in het groepje. Het jaar sluit voor muziek af met een theorietoets. Het doel van klas 1 is om een algemeen beeld te krijgen van de diverse popinstrumenten en ervaring op te doen met instrumenten die je misschien nog niet eerder hebt aangeraakt.

In klas 2 gaan we verder waar we gebleven zijn. Klas 2 start eerst met gitaar spelen. Daarna volgt een korte opfrissing van de theorie van klas 1. In klas 1 hebben de leerlingen kennism gemaakt met verschillende instrumenten. In klas 2 gaat de leerling door met de instrumenten waaraan hij of zij zelf de voorkeur geeft. Er zijn meerdere *bandopdrachten*. Leerlingen zullen nu echt moeten leren samenwerken en waar het in klas 1 vooral om de eigen prestaties ging, gaat het in klas 2 erom dat iedereen leert te luisteren naar de andere muzikanten in hun groepje. Dit is voor beginnende muzikanten spannend en lastig, maar het geeft ontzettend veel voldoening als het ze lukt om in een strak ritme samen te spelen. Hier hebben de leerlingen goed op hun eigen vaardigheden moeten oefenen in de lessen voordat ze het samen kunnen voegen. Klas 2 draait erom dat je niet enkel een solistische muzikant of musicus bent, maar dat je dus ook samen kunt spelen. Verder wordt er in klas 2 ook gewerkt aan het schrijven van een eigen nummer en komt er een dansproject voor de leerlingen die dat ook leuk vinden. Dans heeft immers ook met muziek te maken.

Voor al deze projecten in klas 1 en 2 geldt dat er een cijfer wordt gehaald.
Samenwerkopdrachten tellen twee keer mee en opdrachten die leerlingen alleen uitvoeren,
tellen één keer mee. De theorietoets aan het eind van het jaar telt drie keer mee.

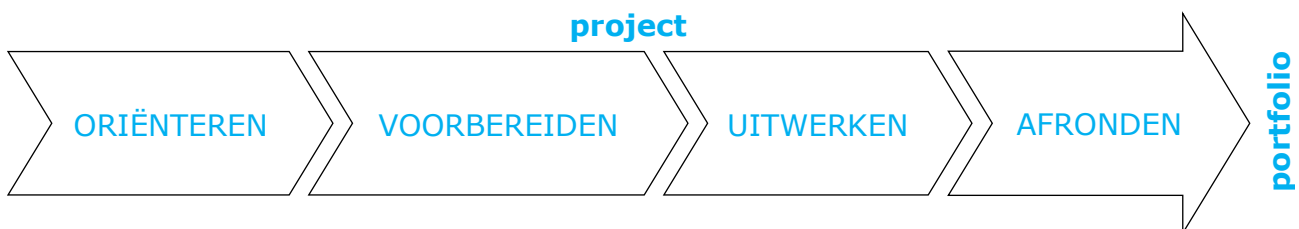
Technologie & Toepassing

Bij het vak Technologie & Toepassing (T&T) werken de leerlingen d.m.v. een projectmatige aanpak aan realistische vraagstukken vanuit het bedrijfsleven of maatschappelijke instelling rond de toepassing van techniek en technologie. Het gaat hierbij niet alleen om het eindresultaat (voldoet het product aan de wensen van de opdrachtgever), maar juist ook om het proces (hoe is het product tot stand gekomen). De leerling wordt zich bewust van zijn eigen competenties en vaardigheden.

Het vak past in het beleid om op de locatie vaardigheden een belangrijke plek in het onderwijs te geven. Daarnaast is een belangrijk uitgangspunt dat de leerling een bewuste keuze kan maken voor een (technische) vervolgopleiding.

Methode & werkwijze

De door het CLD ontwikkelde projecten vormen de basis van het lesmateriaal. Deze projecten zijn geschreven in samenwerking met het technisch bedrijfsleven en vervolgopleidingen. Ze sluiten aan op het examenprogramma T&T. In negen weken doorlopen de groepen de volgende vier fasen: oriëntatie, voorbereiding, uitvoering en afronding. Na elke fase is er een GO/NO GO (reflectie) moment, waarbij wordt bepaald of de leerling kan doorstromen naar de volgende fase.

In de **oriënterende fase** maken de leerlingen kennis met het project. Ze vormen zich een beeld van de opdracht. Vragen die naar voren komen: Welk eindproduct wordt er van ons verwacht? Welke taken/deelproducten zijn er? Wie doet wat? Wat zijn de eisen? Hoe moet het eindproduct opgeleverd worden? Wat zijn de beoordelingscriteria?

Tijdens de **voorbereidende fase** buigen de groepen zich over de huidige situatie. Ze onderzoeken wat er al is ontwikkeld. Ook maken ze zichzelf de nodige voorkennis eigen. In deze fase past een excursie naar bedrijf (opdrachtgever) of vervolgopleiding.

Bij de **uitwerkende fase** zijn de leerlingen bezig hun eigen oplossing of product te ontwerpen.

In de **afrondende fase** wordt het eindproduct gepresenteerd. De presentatievorm verschilt per project.

In klas 2 t/m 4 wordt na afloop van ieder project het individuele portfolio bijgewerkt.

Onderwerpen die aan bod komen

Omdat de projecten ontstaan n.a.v. realistische opdrachten vanuit het bedrijfsleven kunnen de opdrachten per schooljaar verschillen. Het uitgangspunt is wel dat de leerlingen kennis maken met

minstens 4 van de 7 Beta werelden, zodat ze een divers beeld krijgen van de toepassing van technologie in onze maatschappij.

Hier onder een indruk van de opbouw van het programma.

Klas 1

In klas 1 maken de leerlingen in 9 weken (2 uur per week) kennis met het vak T&T. In samenwerking met Stichting STUNT houden de leerlingen zich bezig met het probleem Plastic Soep en bedenken ze een gebruiksvoorwerp dat gemaakt kan worden van gerycled plastic.

Klas 2

In het 2^e jaar maken de leerlingen een keuze uit 1 van de 4 competentievakken (Beeldend, LO2, Ondernemen of T&T). Ze volgen dat specifieke competentievak een heel jaar lang. Bij T&T klas 2 zijn er 4 projecten van elk 9 weken, 2 uur per week. De opdrachten zijn o.a. het maken van een educatieve app, het ontwerpen van een speelplein in Zuid Afrika i.s.m. de Johan Cruijff Foundation, een zeepkist bouwen en deze in wedstrijdvorm ook echt uittesten en Bedrijf & Duurzaamheid waarbij je een duurzaamheidsadvies schrijft voor een zelfgekozen bedrijf.

Klas 3

In leerjaar 3 kiezen de leerlingen een vakkenpakket. Het vak T&T kan net als andere vakken gekozen worden in de sector en is ook een officieel examenvak. Het komt op het diploma en telt gelijk als alle andere vakken. Er zijn 4 projecten van elk 9 weken, 3 uur per week. In dit jaar gaan de leerlingen aan de slag met het ontwerpen van een Tiny House i.s.m. met Heembouw, bedenken ze een relatiegeschenk voor een zelfgekozen bedrijf, optimaliseren ze het automatiseringsproces van Ter Laak Orchideeën en het ontwikkelen van een natuurlijk energiedrank i.s.m. MBO Food Lentiz.

Klas 4

In klas 4 werken de leerlingen in groepjes steeds zelfstandiger aan de opdrachten. Er zijn 3 projecten van elk 9 weken, 4 uur per week. I.s.m. met de SCO basisscholen en het Science Centre Delft ontwikkelen ze een technologische leskist voor leerlingen van groep 8, werken ze samen met de Gemeente Delft aan een Bouw&Infra project en ontwerpen ze uiteindelijk met de meesterproef een technologische oplossing voor een zelfgekozen bedrijf.

Tijdens deze projecten maken de leerlingen gebruik van o.a. de volgende technische toepassingsmogelijkheden: Lego Mindstorms, Arduino, Appinventor, MicroBit, lasersnijden, SketchUp, Illustrator, 3D printen.

Toetsing

De leerlingen werken in groepsvorm aan de opdracht. De beoordeling van T&T projecten is opgedeeld in een product resultaat (40%) en een proces resultaat (60%). Het gaat dus voor een heel groot deel over het proces. Het product wordt beoordeeld aan de hand van een opgegeven programma van eisen door docent/opdrachtgever. De presentatievorm verschilt per project. Tijdens de eindpresentatie is de opdrachtgever ook aanwezig.

Het proces gaat over de manier waarop de leerling handelt in de verschillende fasen van de opdracht. Het heeft een gewicht van 60% van het eindcijfer. Het proces wordt gewaardeerd d.m.v. de GO-NO-GO momenten tijdens het project.

We sluiten T&T in klas 4 uiteindelijk af met een assessment. Dit is een gesprek waarbij het individuele portfolio, waarin de verschillende projecten kort in woord/beeld zijn vastlegt, de basis vormt. Welke keuzes heb ik gemaakt en waarom? Wat is mijn rol geweest in het groepsproces? Heb ik voldaan aan de vooraf gestelde leerdoelen?

Meer informatie over de toetsing en gewicht van T&T in de bovenbouw is te vinden in het PTA reglement.

Ondernemen

Tijdens het vak ondernemen werk je aan kennis en vaardigheden die belangrijk zijn voor je toekomst. De samenleving verandert voortdurend. Mensen moeten zich sneller kunnen aanpassen aan de ontwikkelingen in de maatschappij. Daarnaast is het ook de trend dat steeds meer mensen voor zichzelf gaan werken. Het aantal zzp'ers (zelfstandige zonder personeel) neemt toe in vergelijking met mensen die in loondienst zijn. Dat betekent dat de kans groot is dat een groot deel van onze leerlingen later ook als zzp'er aan de slag kunnen gaan. Leerlingen moeten dus voorbereid kunnen zijn op het feit dat ze snel kunnen inspelen op deze ontwikkelingen en zichzelf ook meer gaan verkopen. Zodoende is de behoefte ontstaan om het vak ondernemen op de locatie Hof van Delft (Mavo) te ontwikkelen.

De vaardigheden die centraal staan zijn:

- presenteren;
- verkopen;
- reflecteren;
- denken in oplossingen;
- verantwoordelijkheid nemen.

Leerlingen die het traject voor het vak ondernemen hebben doorlopen, krijgen na afronding van het traject een Vecon-Business School leerlingcertificaat. In tegenstelling tot de andere competentievakken is het vak ondernemen nog geen (eind)examenvak. Daarvoor in de plaats krijgen de leerlingen in jaar 4 een certificaat waarop staat welke (praktijk)opdrachten ze met succes hebben doorlopen en welke vaardigheden ze hebben ontwikkeld. Het programma wordt/is zodanig vormgegeven dat het goede bouwstenen meegeeft voor het vervolgonderwijs op het gebied van ondernemen.

Voor meer informatie wordt verwezen naar het PTA-reglement.

Wij vinden het belangrijk dat leerlingen het beste leren in de praktijk met een helder doel. Het programma is zodanig samengesteld dat er in elk leerjaar een praktijkopdracht centraal staat.

Het vak wordt sinds drie jaar op de Hof van Delft gegeven. Op het moment van schrijven staat jaar 4 nog in de kinderschoenen en wordt in schooljaar 2020/2021 pas voor het eerst gegeven. Dit betekent dat de onderstaande vakbeschrijving aan verandering onderhevig is.

Toetsing

Leerlingen worden op verschillende manieren beoordeeld. Ze krijgen in de onder- en bovenbouw cijfers voor werkhouding, eindproducten en theorie. In jaar twee beginnen de leerlingen met de opbouw van hun portfolio. Hierin verzamelen ze alle opdrachten. Deze worden tussentijds beoordeeld.

Schriftelijke overhoringen en kleine praktijkopdrachten worden beoordeeld met weging 1 en grote praktijkopdrachten en toetsen met weging 3.

Leerjaar 1

In leerjaar 1 krijgen leerlingen alleen met introductielessenreeks ondernemen te maken. Elke brugklas krijgt acht weken een blokkur ondernemen. Ze maken kennis met het verkopen, etaleren, samenwerken, marketing etc. Tijdens deze lessen brengen leerlingen ook een bezoek aan een bedrijf of krijgen een gastles van een (jong) ondernemer.

Leerjaar 2

In leerjaar twee staat verkopen centraal. Leerlingen beginnen het jaar met een algemene introductie over het vak ondernemen. Gedurende het jaar worden er ook ondernemers door ons uitgenodigd om de groep van de nodige praktijkervaring te voorzien. Daarnaast gaan leerlingen in het midden van het schooljaar aan de slag met het project Yes van Jong Ondernemen. De bedoeling is dat leerlingen in groepjes hun eigen bedrijfje gaan runnen en spullen gaan verkopen op de open dag. In de tweede helft van het jaar gaan leerlingen

verder met oriëntatiereis. De bedoeling is dat ze ook een praktijkopdracht gaan uitvoeren voor een bedrijf of zelf in contact komen met een bedrijf.

Leerjaar 3

In leerjaar drie staan de digitale (verkoop) vaardigheden centraal. Leerlingen gaan in een beveiligde omgeving aan de slag met een webshop. Leerlingen worden door de docent stap voor stap meegenomen in het werk aan hun eigen webshop (van ontwerp tot aan het afrekenproces). De methode die hiervoor wordt gebruikt is Mixed Ondernemen Webshop en de webapplicatie die we hiervoor gebruiken is de educatieve versie van shoppagina (<https://www.shoppagina.nl/educatie.html>). Zijn er leerlingen die van hun webshop hun eigen bedrijf willen maken, dan is het voordeel van deze webapplicatie dat ze kunnen overstappen op een echte betaalde omgeving, zodat hun bedrijf ook echt online kan gaan.

Leerjaar 4

Leerjaar vier staat in het teken van vervolgopleiding en het opstarten van een bedrijf. Leerlingen gaan zich oriënteren over wat ze na de Mavo gaan doen. Kiezen ze voor een vervolgopleiding op het gebied van ondernemen of gaan ze misschien wel aan de slag als zzp'er? Ook moeten ze een bedrijfsplan gaan maken en presenteren voor het publiek. Dat zijn ouders maar misschien ook banken of andere instellingen die bereid zijn om te investeren in het bedrijf. De uitdaging voor de leerlingen zal zijn om het gehele proces (van het bedenken van een idee tot financiering en opstarten van hun bedrijf) op een goede manier te doorlopen.

Bevorderingsrichtlijnen van klas 1MH naar klas 2M/H:

De cijfers van alle vakken wegen even zwaar (de cijfers voor projecten en rekenen tellen niet mee). Niet alleen cijfers zijn belangrijk bij bevordering naar een volgende klas. Zaken als werkhouding, motivatie en inzicht worden meegewogen. Van de som van de behaalde cijfers wordt bij de beslissing als volgt gebruik gemaakt, uitgaande van 13 vakken:

1. som van alle vakken ≥ 97 : bevordering vindt plaats volgens onderstaand schema:

MH1 → M2 of H2 (zie hieronder)

2. $78 \leq$ som van alle vakken ≤ 96 : bevordering vindt plaats volgens onderstaand schema:

MH1 → M2

3. som van alle vakken ≤ 78 : bevordering vindt plaats volgens onderstaand schema:

MH1 → M2 of KB2

Opmerkingen

- 1 Bij drie of meer tekorten wordt gehandeld alsof de som ≤ 78 .
- 2 In de som van de 13 vakken is het cijfer voor projecten niet opgenomen. Bij een onvoldoende wordt gehandeld alsof de som ≤ 78 .
- 3 Zittenblijven is in principe niet mogelijk. Er zijn echter situaties denkbaar waarin een keuze voor zittenblijven redelijk is, bijvoorbeeld wanneer een leerling een groot deel van het jaar ziek is geweest; dit wordt dan bij de beslissing meegewogen. Argumenten die een rol kunnen spelen, betreffen:
 - Persoonlijke omstandigheden (ziekte, gezinsomstandigheden)
 - Gegevens over motivatie, faalangst, welbevinden, dyslexie, enz.
 - Gedrag, werkhouding, huiswerk, enz.
 - Vroege leerling die er nog niet helemaal aan toe was, maar wel progressie laat zien

NB. Alle rapportcijfers worden berekend volgens het voortschrijdend gemiddelde.
(Bij het voortschrijdend gemiddelde tellen alle behaalde cijfers gedurende het schooljaar mee voor het eindcijfer op het overgangsrapport.)

TENSLOTTE

Bij het derde rapport geeft de docentenvergadering in klas 1 een prognose. Met deze prognose willen wij aangeven welke verwachting wij hebben voor wat betreft de opleiding en het niveau van de leerling voor volgend schooljaar. Pas bij het eindrapport doet de docentevergadering een definitieve uitspraak. Wij gaan ervan uit dat vrijwel alle leerlingen na het tweede leerjaar het onderwijs volgen op het juiste niveau.

De weg naar 2 havo

Sinds enkele jaren kunnen onze brugklasleerlingen doorstromen naar klas 2havo op onze eigen locatie. Om voor plaatsing in 2H in aanmerking te komen, moet een leerling het onderstaande traject met succes hebben doorlopen.

Welke leerlingen?

Alle brugklasleerlingen maken kans om deel te nemen aan de havomodules; er wordt bij de selectie geen onderscheid gemaakt tussen leerlingen met een M – of een M/H-advies van de basisschool.

Havomodules

In januari worden uitsluitend leerlingen met opvallend goede (rapport-)cijfers en (GEM >7,5) uitgenodigd om deel te nemen aan de havomodules, dit ter beoordeling van de docenten. Inzet en inzicht dienen met 'goed' te zijn beoordeeld.

Periode januari - april (1^e periode havomodule)

Na schooltijd worden extra lessen Nederlands, Engels en wiskunde op havoniveau aangeboden. Dit betekent extra huiswerk en per vak minstens twee havo-toetsen. De docenten bepalen in april op basis van de toets resultaten en op basis van de werkhouding of een leerling een tweede periode mag deelnemen aan de havomodules. Ook de reguliere rapportcijfers worden in deze beslissing meegenomen.

Periode april – juni (2e periode havomodule)

Na schooltijd worden opnieuw extra lessen wiskunde en Nederlands aangeboden. Ook wordt in deze periode aandacht besteed aan specifieke studievaardigheden. De docenten bepalen op basis van de toets resultaten in deze 2e periode én op basis van werkhouding en inzicht of een leerling wordt voorgedragen voor plaatsing in 2havo.

Cijfers

De cijfers die in de havomodule zijn behaald, zijn alleen bedoeld om te beoordelen of de leerlingen het havoniveau aan kunnen. In de Plenda noteert iedere leerling de behaalde cijfers van de havomodule.

Plaatsing in 2havo

Op de laatste leerlingbespreking (in juli) wordt bepaald of een leerling kan worden geplaatst in 2havo, waarbij de behaalde resultaten in de havomodule een grote rol zullen spelen. Naast de cijfers die in de havomodule zijn behaald, zijn de reguliere rapportcijfers van belang alsmede de werkhouding, motivatie en het inzicht van de leerling.

Toelichting

De ervaring heeft geleerd dat de overgang van leerlingen met een mavo- of mavo/havo-advies naar klas 2havo voor velen een grote stap is. Om de succeschansen van deze leerlingen te vergroten is gekozen om hen zo goed mogelijk voor te bereiden op de eisen die op de havo worden gesteld (zoals hoger theoretisch niveau, meer huiswerk, meer zelfstandigheid). Tijdens de lessen in de havomodule beoordelen de docenten of de leerlingen aan deze eisen kunnen voldoen. Hoewel jaarlijks veel leerlingen de kans krijgen om deel te nemen aan deze lessen, moet worden opgemerkt dat ook veel leerlingen uiteindelijk niet in 2havo worden geplaatst. Alleen zij die een reële kans op succes hebben, worden naar 2havo bevorderd. De anderen zullen in klas 2mavo terechtkomen.

De weg naar 2 havo samengevat:

wanneer ?	wat?	voor wie?
januari	start 1 ^e periode havomodules: wiskunde en Nederlands	leerlingen met zeer goede cijfers voor nagenoeg alle vakken (en GEM >7,5)
april	start 2 ^e periode havomodules: wiskunde, Nederlands, Engels	leerlingen die in periode 1 de havomodules met goed gevolg hebben afgesloten én in de brugklas nog steeds zeer goede cijfers behalen
juli	bevordering naar 2havo	leerlingen met voldoende resultaten in de havostream, met goede rapportcijfers, met goede motivatie en goed inzicht (lerarenvergadering beslist hierover)

Bevorderingsrichtlijnen van klas 2M naar klas 3M:

De leerlingen volgen in klas twee 16 vakken waar een cijfer voor wordt gegeven.

In de overgang van klas 2 naar 3 maken leerlingen een keuze uit de volgende 4 profielen; Techniek, Zorg en Welzijn, Groen of Economie.

In elk van deze profielen zitten vakken in een:

Verplicht deel;

Nederlands, Engels, Maatschappijleer, Lichamelijke Opvoeding, Godsdienst en mentorles.

Profiel verplicht deel (3 vakken);

Afhankelijk van het gekozen profiel. (Bijv. *Profiel Techniek*: Wiskunde, Natuurkunde, Scheikunde)

Vrije keuze deel (3 vakken);

Afhankelijk van het profiel verplicht deel waaruit nog gekozen kan worden.

De keuze uit deze 4 profielen en bijbehorende keuzes zorgen voor onderstaande bevorderingsrichtlijn naar klas 3;

1. **Verplicht deel:** Nederlands en Engels: Hooguit 1 tekort.
2. **Profiel verplicht deel (3 vakken):** Hooguit 1 tekort.
3. **In het algemeen:** Hooguit **3** tekorten op de totale lijst en **GEM alle cijfers = > 6,0**

Valt een leerling buiten bovenstaande 3 hooflijnen zal hij/zij in de **bespreekmarge** komen

Bespreekmarge:

- De docentenvergadering zal wanneer de leerling in de bespreekmarge valt een beslissing nemen over de overgang.
Bevordering naar **3Mavo** of **3Kader**
- De ingevulde BEO-criteria op *Inzicht/ Inzet / Advies / Niveau* worden hierin meegenomen

Algemeen:

- Wanneer de leerling cijfermatig over kan maar het gekozen profiel zorgt dat een leerling in de bespreekmarge valt, wisselt de leerling van profiel.
- Tekort: een 5 op het rapport geldt voor 1 tekort, een 4 en/of 3 op het rapport geldt voor 2 tekorten.
- Het cijfer voor het vak Project is > 5,5 op de lijst anders valt de leerling automatisch in de bespreekmarge.
- Zittenblijven is in principe niet mogelijk. Er zijn echter situaties denkbaar waarin een keuze voor zittenblijven redelijk is, bijvoorbeeld wanneer een leerling een groot deel van het jaar ziek is geweest; dit wordt dan bij de beslissing meegewogen.

Argumenten die een rol kunnen spelen, betreffen:

- persoonlijke omstandigheden van de leerling (bijv. ziekte, gezinsomstandigheden).
- gegevens over motivatie, faalangst, welbevinden, dyslexie, etc.
- gedrag, werkhouding, huiswerkattitude, etc.

NB. Alle rapportcijfers worden berekend volgens het voortschrijdend gemiddelde.

(Bij het voortschrijdend gemiddelde tellen alle behaalde cijfers gedurende het schooljaar mee voor het eindcijfer op het overgangsrapport.)

Bewust kiezen

Klas 3 en 4 op de mavo

Twijfel je nog over het profiel dat je moet kiezen? Geen zorgen. Je hoeft namelijk nog niets uit te sluiten.

Als je bewust kiest, kun je meerder profielen 'kiezen'. Je kruist natuurlijk maar een profiel aan, maar je kunt meerdere opties openhouden voor je keuze voor volgend jaar.

- Wil je volgend jaar (ook nog) het profiel **Techniek** kunnen kiezen? Houd dan nu in ieder geval **wiskunde** en **natuurkunde** in je pakket.
- Wil je volgend jaar (ook nog) het profiel **Zorg & Welzijn** kunnen kiezen? Houd dan in ieder geval **biologie** en **aardrijkskunde** **OF** **geschiedenis** **OF** **wiskunde** **OF** **maatschappijkunde** in je pakket.
- Wil je volgend jaar (ook nog) het profiel **Groen** kunnen kiezen? Houd dan in ieder geval **wiskunde** en **biologie** in je pakket.
- Wil je volgend jaar (ook nog) het profiel **Economie** kunnen kiezen? Houd dan in ieder geval **economie** en **wiskunde** **OF** **Frans** **OF** **Duits** in je pakket.

Je kunt zelfs in klas 4 de verplichte vakken van verschillende profielen volgen. Dan komen er meerdere profielen op je diploma te staan.

Naar het mbo

Het mbo mag geen eisen stellen aan jouw vakkenpakket. Dit betekent dat je naar alle mbo-opleidingen kunt met ieder vakkenpakket. Natuurlijk is het wel fijn als je passend bij jouw vervolgopleiding je vakken kiest. Zo kun je met T&T in je pakket zelfs een verkorte route volgen voor bepaalde technologie-opleidingen binnen het mbo. Kijk op de website van de mbo-opleiding die jij graag zou kiezen om te zien of er vakken belangrijk zijn. Zo ga je het best voorbereid naar jouw vervolgopleiding.

Naar de havo

Wil je (misschien) na de mavo naar de havo? Zorg er dan voor dat je minstens een profiel op de havo kunt kiezen.

- Voor *Cultuur en Maatschappij* heb je minimaal geschiedenis, aardrijkskunde en een vreemde taal (Frans of Duits) nodig.
- Voor *Economie en Maatschappij* heb je minimaal wiskunde, economie en geschiedenis nodig.
- Voor *Natuur en Gezondheid* heb je minimaal wiskunde, scheikunde en biologie nodig.
- Voor *Natuur en Techniek* heb je minimaal wiskunde, natuurkunde en scheikunde nodig. Voor dit profiel moet ook nog een toelatingstest gedaan worden omdat het als het zwaarste profiel wordt beschouwd.

Naast je vakken moet aan de toelatingseisen (6,8 gemiddeld, positief advies vanuit de mavo en een positief intakegesprek op de havo) worden voldaan voor een vervolg op de havo.

Checken

“Heb ik met mijn keuze geen leerroute afgesloten die ik (misschien) wil gaan kiezen?”

Je weet nu welke vakken je nodig hebt voor verschillende leerroutes. Check dus nog even jouw keuze!

Overgang van klas 3 naar klas 4

Leerlingen volgen in klas 3 in totaal 11 vakken en gaan in klas 4 naar 7 vakken. Ook krijgen ze in klas 3 zowel *rapportcijfers* als *PTA-cijfers*.

De **rapportcijfers** zijn bepalend voor de overgang.

Daarbij geldt:

Nederlands en Engels:

- hooguit 1 tekort

Algemeen:

- hooguit 3 tekorten. Met 4/5 tekorten val je in de bespreekzone en zal de docentenvergadering een beslissing nemen over de overgang.

Bij de **PTA cijfers** van de gekozen vakken voor klas 4 wordt gekeken naar de slaagkansen.

Docenten brengen bij rapport 3 advies uit over de gekozen vakken. Die adviezen moeten gebaseerd zijn op zowel **inzet als inzicht**. In Magister zullen deze kolommen worden klaargezet.

Ook hier geldt uiteraard, dat de docentenvergadering uiteindelijk beslist.

Algemeen:

- Wanneer de leerling cijfermatig over kan maar het gekozen profiel zorgt dat een leerling in de bespreekzone valt, wisselt de leerling van profiel.
- Tekort: een 5 op het rapport geldt voor 1 tekort, een 4 op het rapport voor 2 tekorten etc.
- Voor Rekenen wordt wel een cijfer gegeven maar dat wordt vooralsnog niet meegenomen in de overgangsnormen omdat het nog te onzeker is wat de toekomst voor dit vak is.

NB. Alle rapportcijfers worden berekend volgens het voortschrijdend gemiddelde. (Bij het voortschrijdend gemiddelde tellen alle behaalde cijfers gedurende het schooljaar mee voor het eindcijfer op het overgangsrapport.)